

تعاون و کشاورزی، سال چهارم، شماره ۱۴، تابستان ۱۳۹۴

نقش سرمایه فرهنگی در عملکرد شرکت‌های تعاونی کشاورزی و صنعتی شهرستان بویراحمد

اصغر میرفردی^{۱*}، سیروس احمدی^۲، آسیه صادق نیا^۳، محمدجعفر رستمی^۴

تاریخ دریافت: ۱۳۹۳/۱۰/۹ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۴/۳/۸

چکیده

هدف اصلی این تحقیق بررسی تأثیر سرمایه فرهنگی و متغیرهای جمعیتی (به عنوان متغیرهای کنترل) در عملکرد (مالی و غیرمالی) شرکت‌های تعاونی کشاورزی و صنعتی شهرستان بویراحمد بوده است. در این پژوهش از دو روش پیمایشی و اسنادی استفاده شده است. جامعه آماری مورد مطالعه ۲۱۰ نفر از اعضای ارکان تعاونی‌های کشاورزی و صنعتی شهرستان بویراحمد بوده که از میان آن‌ها ۱۳۶ نفر به عنوان نمونه با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی از نوع طبقه‌ای متناسب انتخاب شدند. نتایج پژوهش وجود ارتباط خطی و تأثیر متغیرهای رفتار و رویه‌های فرهنگی و مجموع مؤلفه‌های سرمایه فرهنگی بر عملکرد شرکت‌های تعاونی کشاورزی و صنعتی را تأیید می‌کند، ولی متغیر نوع مصرف کالاهای فرهنگی اعضای ارکان تعاونی‌ها تأثیری بر عملکرد شرکت‌های تعاونی کشاورزی و صنعتی نداشته است. همچنین مجموع دو متغیر رفتار و رویه‌های فرهنگی و مصرف کالاهای فرهنگی اعضای ارکان تعاونی‌ها توانسته‌اند ۳۳/۶ درصد از واریانس عملکرد شرکت‌های تعاونی را تبیین کنند. بین عملکرد شرکت‌های تعاونی با توجه به جنس، وضعیت تأهل، سطح تحصیلات، سابقه فعالیت و سابقه عضویت اعضای ارکان تعاونی‌ها تفاوت معناداری وجود نداشته است.

واژه‌های کلیدی:

سرمایه فرهنگی، عملکرد، تعاونی‌های کشاورزی، تعاونی‌های صنعتی، بویراحمد

۱. دانشیار گروه علوم اجتماعی، دانشگاه یاسوج

* نویسنده مسئول

۲. دانشیار گروه علوم اجتماعی، دانشگاه یاسوج

۳. دانشجوی دکتری جامعه‌شناسی، دانشگاه یاسوج

۴. دانش‌آموخته کارشناسی ارشد جامعه‌شناسی، دانشگاه یاسوج

مقدمه

توسعه و تقویت هر تعاونی نیازمند سرمایه‌های متعددی از جمله سرمایه اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی است. سرمایه فرهنگی قدرت شناخت و قابلیت استفاده از کالاهای فرهنگی در هر فرد می‌باشد و در بر گیرنده تمایلات پایدار فرد است که در خلال اجتماعی شدن در فرد انباشته می‌شود (فکوهی، ۱۳۸۱). بنابراین، سرمایه فرهنگی به واسطه نقش مهمی که در توسعه ایفا می‌نماید و کارکردهای مثبتی که برای جامعه دارد و همچنین به دلیل نقش مؤثری که در بهبود عملکرد شرکت‌های تعاونی دارد در این پژوهش مورد توجه و بررسی قرار گرفته است.

تعامل و ارتباط هماهنگ بین بخش صنعت و بخش کشاورزی لازمه توسعه پایدار است و بدون رشد صنعت امکان توسعه در بخش کشاورزی میسر نمی‌شود و بالعکس. این امر کوشش‌هایی را می‌طلبد که منابع موجود در هر دو بخش با عدالت معقول توزیع گردد تا تحقق سهم ۲۵ درصدی تعاون در اقتصاد ملی فراهم شود و قابلیت‌های تولید ملی افزایش یابد. تحقق این امر و اهداف پیش‌بینی شده در سند چشم‌انداز بیست ساله کشور و ایجاد بهبود در شرایط تعاونی‌های کشاورزی و صنعتی کشور نیازمند اندازه‌گیری عملکرد آن‌ها و همچنین برنامه‌ریزی و هدف‌گذاری جهت بهبود عملکردشان می‌باشد. با توجه به شرایط اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی حاکم بر شهرستان بویراحمد، در این پژوهش به بررسی تأثیر مؤلفه‌های سرمایه فرهنگی بر عملکرد شرکت‌های تعاونی کشاورزی و صنعتی شهرستان بویراحمد پرداخته شده است تا مؤثرترین ابزارهای ارتقای کارآمدی، توانمندسازی و بهسازی تعاونی‌های کشاورزی و صنعتی این شهرستان شناسایی شوند.

پژوهشگران متعددی در داخل و خارج از کشور به بررسی عملکرد تعاونی‌های صنعتی و کشاورزی پرداخته و به تأثیر مؤلفه‌های گوناگون بر آن توجه نموده‌اند؛ برای مثال، حبیب‌پور گتایی (۱۳۸۱) در پژوهشی نشان داده است که میزان اثربخشی آموزشی کارکنان، میزان عملکرد و آگاهی کارکنان به وظایف خود و باور کارکنان به ارزش‌های تعاونی بیشترین تأثیر را بر عملکرد شرکت‌های تعاونی داشته است. فرجی و فعلی (۱۳۸۹) در تحقیق خود نشان داده‌اند که میان سرمایه اجتماعی و فرهنگی و میزان مشارکت زنان در سازمان‌های غیر دولتی رابطه معنی‌دار وجود داشته

است. اسکریمزور و همکاران (Scrimgeour et al., 2006) در پژوهشی نشان داده‌اند که عوامل دولتی، تجاری، فنی، ادراکی و اجتماعی اساسی‌ترین عوامل مؤثر بر عملکرد و موفقیت شرکت‌های کشاورزی نیوزلند بوده‌اند.

از آنجا که مشکل عدم تطابق موضوعات و عدم امکان مقایسه نتایج پژوهش‌های یاد شده وجود دارد به گونه‌ای که پژوهش‌های خارجی در ارتباط با جوامع توسعه‌یافته‌تر است و از آنجا که جوامع مختلف از نظر ابعاد فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی و سیاسی با هم متفاوت‌اند، نتایج تحقیقات آن‌ها به طور کامل قابل تعمیم به جامعه ایران به ویژه جامعه مورد مطالعه نیست.

چارچوب نظری تحقیق

چارچوب نظری این پژوهش یک رهیافت ترکیبی است که بر نظریات سرمایه فرهنگی بوردیو و روش کارت امتیاز متوازن کاپلان و نورتن مبتنی است. با توجه به اینکه امروزه دیدگاه بوردیو بیش از سایر رویکردهای نظری ارائه شده در ارتباط با سرمایه فرهنگی پذیرفته شده و توسعه‌یافته است، در این پژوهش رویکرد بوردیو مورد توجه قرار گرفته است. کاپلان و نورتن با ترکیب شاخص‌های مالی و غیرمالی یک رویکرد متمایز در ارزیابی عملکرد به وجود آوردند و در سنجش عملکرد سازمان، علاوه بر معیارهای مالی، سه وجه متفاوت دیگر از قبیل مشتری، فرایندهای داخلی، رشد و یادگیری را اندازه‌گیری کردند. با توجه به جامعیت روش کارت امتیاز متوازن نسبت به سایر روش‌های سنجش عملکرد از قبیل روش نظام مدیریت هوشین^۱، هزینه‌یابی بر مبنای فعالیت^۲، بالدریج^۳، مدیریت بر مبنای هدف^۴، نظام مدیریت کیفیت جامع^۵ و مدل برتری سازمانی^۶، در این پژوهش رویکرد مذکور جهت ارزیابی عملکرد شرکت‌های تعاونی مورد استفاده قرار گرفته است.

-
1. Hoshin
  2. Activity based Costing
  - 3 Baldrig
  3. Management by Objectives
  4. Total Quality Management
  5. European Foundation For Quality Management

مدل کارت امتیاز متوازن چهار وجه مالی، مشتری، فرایند داخلی و رشد و یادگیری دارد (Kaplan and Norton, 1996). جهت سنجش عملکرد شرکت‌های تعاونی کشاورزی و صنعتی، شاخص‌های مالی و غیر مالی از متن نظریه کارت امتیاز متوازن کاپلان و نورتن و وجوه چهارگانه آن استخراج و مورد ارزیابی قرار گرفته‌اند. جهت سنجش عملکرد مالی با توجه به نوع متغیرهای مهم و تأثیرگذار بر عملکرد شرکت‌های تعاونی، در مرحله اول با الگوگیری از نمونه پژوهش‌های پیشین مشابهی همچون پژوهش ترابی (۱۳۸۹) و کاتور (Kaur, 2006)، در مجموع متناسب با متغیرهای مالی شرکت‌های تعاونی کشاورزی و صنعتی، ۱۰ شاخص ساخته شده است.

یکی از مفاهیم مورد استفاده دیگر در این پژوهش سرمایه فرهنگی است. به تعبیر بوردیو، وقتی از سرمایه فرهنگی سخن گفته می‌شود، مجموعه‌ای از دانش و مهارت‌های شناختی مد نظر قرار می‌گیرد که در شکل کالاها و ابزارهای فرهنگی متجلی می‌شود؛ به بیان دیگر، سرمایه فرهنگی تمام آن چیزی است که امروزه به عنوان کالاهای فرهنگی شناخته می‌شود. صورت دیگر سرمایه فرهنگی خود را بیشتر در عادات و نگرش افراد جامعه نمایان می‌سازد. در این معنا، سرمایه فرهنگی تمایلات، عادات و نگرش‌هایی را در بر می‌گیرد که استعداد استفاده از شرایط و توانایی‌های بالقوه را به افراد می‌دهد تا بر وجوه شناختی و معرفتی خود بیفزایند (شارع‌پور و خوش‌فر، ۱۳۸۱). سرمایه فرهنگی اغلب با معرفت‌هایی چون میزان اطلاعات، مهارت‌ها، دانش، شناخت، هنر، نوع موسیقی و ورزش شناخته می‌شود. همچنین سرمایه فرهنگی افراد با استفاده از شاخص‌هایی نظیر سطح تحصیلات، میزان آشنایی افراد با زبان خارجی، عضویت افراد در کتابخانه‌ها، بازدید از موزه‌ها و آثار فرهنگی و تاریخی و نیز میزان مشارکت افراد در فعالیت‌ها و کلاس‌های زبان، موسیقی، خط و نقاشی، ورزش و مانند آن‌ها بررسی می‌شود.

روش‌شناسی تحقیق

پژوهش حاضر به لحاظ هدف، کاربردی؛ از نظر روش و شیوه جمع‌آوری داده‌ها، توصیفی - پیمایشی؛ به لحاظ فرایند اجرا، مقطعی و براساس ماهیت داده‌ها، کمی است. روش

اصلی پژوهش پیمایشی بوده که از ابزار پرسشنامه هنجاریابی شده محققان پیشین جهت جمع‌آوری داده‌ها استفاده شده است. جامعه آماری این پژوهش اعضای ارکان شرکت‌های تعاونی کشاورزی و صنعتی شهرستان بویراحمد به تعداد ۲۱۰ نفر بوده‌اند که با استفاده از جدول مورگان (حسن‌زاده، ۱۳۸۶)، تعداد ۱۳۶ نفر به عنوان حجم نمونه تعیین گردیدند و با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی از نوع طبقه‌ای چندمرحله‌ای متناسب، نمونه‌ها انتخاب و داده‌ها جمع‌آوری شدند. در پژوهش حاضر جهت تعیین اعتبار از اعتبار سازه به روش تحلیل عاملی و جهت تعیین پایایی از هم‌نهنگی درونی ابزار به روش آلفای کرونباخ استفاده گردیده که نتایج آن در جداول ۱ تا ۳ ارائه شده است و نشان از پایایی و روایی قابل قبول ابزار سنجش در این پژوهش دارد.

جدول ۱. میزان ضریب آلفای کرونباخ برای متغیرهای سنجیده شده براساس طیف لیکرت

متغیرها	مقدار ضریب آزمون مقدماتی	مقدار ضریب حجم نمونه
رفتار و رویه‌های فرهنگی	۰/۸۹۶	۰/۸۰۲
مصرف کالاهای فرهنگی	۰/۷۵۵	۰/۷۸۳
سرمایه فرهنگی	۰/۸۹۱	۰/۸۱۴
عضومداری	۰/۸۶۸	۰/۸۹۳
مشتری‌مداری	۰/۸۱۹	۰/۸۳۳
عملکرد غیرمالی	۰/۸۴۰	۰/۸۹۹
ضریب آلفای کل	۰/۹۳۷	۰/۹۳۵

مأخذ: یافته‌های تحقیق

جدول ۲. تعیین اعتبار و پایایی مقیاس عملکرد غیرمالی

عملکرد غیرمالی	سازه		عامل‌ها	
	وزن عاملی	مشتري‌مداری	مشتري‌مداری	مقدار ویژه
اهمیت قائل شدن برای نوآوری‌ها و خلاقیت‌های اعضا	۰/۷۷۲			
آگاهی و اطلاع‌رسانی به موقع و مورد نیاز اعضا	۰/۷۶۶			
رسیدگی به امور رفاهی و خدماتی اعضا	۰/۷۵۴			
دسترسی به دستگاه‌ها و فناوری‌های جدید علمی و صنعتی	۰/۷۳۹			
استفاده از نیروهای متخصص در انجام امور تعاونی	۰/۶۷۱			
رعایت قوانین و مقررات از سوی مسئولان تعاونی	۰/۶۴۸			
تهیه و تأمین مواد اولیه و امکانات مورد نیاز برای انجام امور تعاونی	۰/۶۲۶	۳۷/۷۰۸	۶/۷۸۶	
ارتباط مؤثر با سایر شرکت‌های تعاونی و یا اتحادیه‌ها	۰/۶۱۳			
بهره‌گیری از حمایت و نظارت اداره کل تعاون در امور شرکت تعاونی	۰/۶۰۵			
میزان اجرای مصوبات مجمع عمومی شرکت تعاونی	۰/۵۸۹			
تأمین اعتبارات و وام‌های مورد نیاز اعضا	۰/۵۶۹			
مشخص بودن کانال‌های ارتباطی شرکت تعاونی با مشتری‌های محصولات تولیدی	۰/۷۲۹			
اعضای ارکان شرکت تعاونی شما (مدیرعامل، هیئت‌مدیره، بازرسان) از نیازهای اصلی مشتریان محصولات تولیدی کشاورزی چقدر شناخت دارند؟	۰/۷۱۵			
شناخت مشتری‌های تولیدات صنعتی یا کشاورزی از وضعیت تعاونی	۰/۷۰۸			
اعضای ارکان شرکت تعاونی شما از سلیقه‌های مشتری‌ها چقدر شناخت دارند؟	۰/۶۶۸	۱۳/۲۹۶	۲/۳۹۳	
مشتری‌ها از رقابت تعاونی شما چقدر شناخت دارند؟	۰/۶۶۵			
جويا شدن نظر مشتریان در مورد محصولات تولیدی تعاونی	۰/۶۶۲			
مشتریان از کیفیت محصولات تولیدی تعاونی شما چقدر رضایت دارند؟	۰/۶۶۱			
مقدار آزمون KMO جهت متناسب بودن اندازه نمونه	۰/۸۴۱			
مقدار آزمون Bartlett جهت درست بودن تفکیک عامل‌ها	Chi- Square= ۱۱۲۲/۹۰۹	Df= ۱۵۳	Sig= ۰/۰۰۰	

مأخذ: یافته‌های تحقیق

جدول ۳. تعیین اعتبار و پایایی مقیاس سرمایه فرهنگی

		عاملها		سرمایه فرهنگی
واریانس کل مقیاس	واریانس تبیین شده	مقدار ویژه	مصرف کالاهای فرهنگی	
		رفتار و رویه‌های مصرف کالاهای فرهنگی		
		وزن عاملی	وزن عاملی	
			۰/۷۹۸	شرکت در سخنرانی‌ها، کنفرانس‌ها و سمینارها
			۰/۷۳۳	مطالعه کتاب(داستان، قصه و ادبیات و ...)
			۰/۷۱۰	فعالیت‌های هنری(نقاشی یا خطاطی و ...)
			۰/۶۷۸	حضور در کتابخانه‌ها
			۰/۶۶۹	خرید یا جمع‌آوری اشیای عتیقه مثل تابلوی نقاشی و عکس
	۳۰/۶۸۱	۴/۲۹۵	۰/۶۳۵	بازدید از موزه‌ها، نمایشگاه‌ها و فرهنگ‌سراها
			۰/۵۰۲	موسیقی(شنیدن، نواختن یا آموزش موسیقی...)
۴۸/۱۰۳			۰/۳۵۹	استفاده از اینترنت
			۰/۷۵۵	مسافرت(در داخل یا خارج از کشور)
			۰/۷۳۵	ورزش
			۰/۷۱۵	تماشای ماهواره و ویدئو
			۰/۶۹۷	تماشای تلویزیون(فیلم، اخبار و...)
	۱۷/۴۲۲	۲/۴۳۹	۰/۶۴۸	مطالعه نشریه‌ها، مجله‌ها و روزنامه‌ها
			۰/۴۹۴	گوش دادن به رادیو(برنامه‌های داخلی یا خارجی)
		۰/۷۸۶		مقدار آزمون KMO جهت متناسب بودن اندازه نمونه

مقدار آزمون Bartlett جهت درست بودن تفکیک عاملها Sig= ۰/۰۰۰ Df= ۹۱ Chi- Square= ۵۵۸/۲۳۸

مأخذ: یافته‌های تحقیق

نتایج و بحث

یافته‌های توصیفی

بررسی‌ها نشان داد میانگین سنی در میان ارکان تعاونی‌های کشاورزی و صنعتی ۴۰/۴۳ سال بوده است. بیشترین فراوانی مربوط به پاسخگویان مرد بوده که ۸۶ نفر (۷۱/۷ درصد) از حجم نمونه آماری را تشکیل داده‌اند. در میان پاسخگویان ۱۶ نفر (۱۳/۳ درصد) مجرد و ۱۰۴ نفر (۸۶/۷ درصد)

درصد) متأهل بوده‌اند. تعداد ۱۸ نفر (۱۵ درصد) از پاسخگویان فارس و ۱۰۲ نفر (۸۵ درصد) لر بوده‌اند. بیشترین فراوانی مربوط به پاسخگویان دارای تحصیلات دیپلم به تعداد ۳۸ نفر (۳۱/۷ درصد) و پاسخگویان دارای تحصیلات لیسانس به تعداد ۲۸ نفر (۲۳/۳ درصد) و کمترین فراوانی مربوط به پاسخگویان با تحصیلات فوق‌لیسانس و بالاتر به تعداد ۲ نفر (۵ درصد) بوده است. در میان پاسخگویان بیشترین میزان فراوانی بر اساس سابقه فعالیت مربوط به دامنه ۱-۷ سال به تعداد ۷۷ نفر (۶۴/۲ درصد) و بیشترین میزان فراوانی بر اساس سابقه عضویت مربوط به دامنه ۱-۷ سال به تعداد ۸۳ نفر (۶۹/۲ درصد) بوده است.

نتایج نشان داد که مصرف کالاهای فرهنگی و همچنین میانگین نمره رفتار و رویه‌های فرهنگی اعضای ارکان تعاونی‌ها کمتر از نمره میانگین واقعی بوده و سرمایه فرهنگی اعضای ارکان تعاونی‌ها کمتر از حد متوسط بوده است. غالب شرکت‌های تعاونی یعنی ۵۲/۵ درصد و ۶۶/۷ درصد به ترتیب عملکرد مالی و غیرمالی متوسط و در مجموع غالب شرکت‌های تعاونی کشاورزی و صنعتی شهرستان بویراحمد (۷۳/۳ درصد) عملکرد متوسطی داشته‌اند.

یافته‌های استنباطی

نتایج تحلیل رگرسیونی پژوهش نشان می‌دهد که بین سرمایه فرهنگی اعضای ارکان تعاونی و عملکرد شرکت‌های تعاونی رابطه خطی وجود دارد. مقدار ضریب تعیین تعدیل شده به دست آمده $(\text{Rad}j^2=0/052)$ دلالت بر نقش ضعیف متغیر سرمایه فرهنگی در تبیین واریانس عملکرد تعاونی‌های کشاورزی و صنعتی دارد. در واقع متغیر سرمایه فرهنگی اعضای ارکان تعاونی توانسته است ۵/۲ درصد از تغییرات عملکرد تعاونی‌های کشاورزی و صنعتی را تبیین نماید. بین سرمایه فرهنگی اعضای ارکان تعاونی و عملکرد مالی شرکت‌های تعاونی رابطه خطی وجود ندارد. همچنین با توجه به مقدار $F(11/26)$ و سطح معناداری $(\text{Sig}=0/001)$ ، بین سرمایه فرهنگی اعضای ارکان تعاونی و عملکرد غیرمالی شرکت‌های تعاونی در سطح خطای کمتر از ۰/۰۱ و سطح اطمینان ۹۹٪ رابطه خطی وجود دارد. بنابراین، معناداری رابطه بین سرمایه فرهنگی اعضای ارکان

شرکت‌های تعاونی و عملکرد شرکت‌ها ناشی از معناداری عملکرد غیرمالی است. با توجه به مقدار سطح معنی‌داری به دست آمده برای آماره t ($\text{Sig} = 0/007$) و معناداری آن در سطح خطای کمتر از $0/01$ ، می‌توان گفت متغیر سرمایه فرهنگی تأثیر آماری معنی‌داری در تبیین تغییرات عملکرد شرکت‌های تعاونی داشته است.

جدول ۴. نتایج تحلیل رگرسیونی سرمایه فرهنگی اعضای ارکان تعاونی‌ها در عملکرد شرکت‌های

تعاونی

متغیرها		نتایج برازش مدل							
متغیر وابسته	R ² .adj	نتایج تحلیل واریانس							
		Sig	F	R ² .adj	B	Beta	t	Sig	
عملکرد تعاونی‌های کشاورزی	مالی	0/000	0/014	-0/014	0/009	0/925	0/002	0/011	0/925
	غیرمالی	0/086	0/073	6/74	0/011	0/349	0/293	2/59	0/011
	کل	0/057	0/044	4/35	0/041	0/18	0/239	2/085	0/041
عملکرد تعاونی‌های صنعتی	مالی	0/036	0/014	1/65	0/206	0/39	0/190	1/284	0/206
	غیرمالی	0/099	0/078	4/83	0/033	0/49	0/314	2/197	0/033
	کل	0/073	0/052	3/45	0/070	0/22	0/270	1/858	0/070
عملکرد کل	مالی	0/005	0/003	-0/003	0/59	0/445	0/12	0/767	0/445
	غیرمالی	0/087	0/079	11/26	0/001	0/366	0/295	3/36	0/001
	کل	0/060	0/052	7/47	0/007	0/19	0/244	2/743	0/007

مأخذ: یافته‌های تحقیق

با توجه به مقدار $F(18/46)$ و سطح معناداری ($\text{Sig} = 0/000$)، بین رفتار و رویه‌های فرهنگی اعضای ارکان تعاونی و عملکرد شرکت‌های تعاونی در سطح خطای کمتر از $0/01$ و سطح اطمینان 99% رابطه خطی وجود دارد. مقدار ضریب تعیین تعدیل شده ($R^2.\text{adj} = 0/128$) نیز نشان می‌دهد که متغیر رفتار و رویه‌های فرهنگی اعضای ارکان تعاونی توانسته است $12/8$ درصد

از تغییرات عملکرد تعاونی‌های کشاورزی و صنعتی را تبیین نماید. بین رفتار و رویه‌های فرهنگی و عملکرد مالی هر یک از شرکت‌های تعاونی کشاورزی و صنعتی رابطه وجود ندارد.

جدول ۵. نتایج تحلیل رگرسیونی رفتار و رویه فرهنگی اعضای ارکان تعاونی‌ها بر عملکرد

شرکت‌های تعاونی

متغیرها	وابسته	ضرایب تأثیر رگرسیونی متغیر رفتار و رویه فرهنگی بر عملکرد						
		نتایج برازش مدل	نتایج تحلیل واریانس		نتایج تحلیل واریانس			
		R^2 .adj	F	Sig	B	Beta	t	Sig
عملکرد مالی	عملکرد مالی	۰/۰۳۸	۳/۹۰	۰/۰۵۲	۰/۰۵۷	۰/۲۲۷	۱/۹۷	۰/۰۵۲
تعاونی‌های غیرمالی	تعاونی‌های غیرمالی	۰/۱۲۱	۱۱/۰۹	۰/۰۰۱	۰/۷۲۴	۰/۳۶۵	۳/۳۳	۰/۰۰۱
کشاورزی کل	کشاورزی کل	۰/۱۲۱	۱۱/۰۹	۰/۰۰۱	۰/۰۴۵	۰/۳۶۵	۳/۳۳۰	۰/۰۰۱
عملکرد مالی	عملکرد مالی	۰/۰۰۷	۱/۳۱	۰/۲۶۰	۰/۰۴۸	۰/۱۷۰	۱/۱۴	۰/۲۶۰
تعاونی‌های غیرمالی	تعاونی‌های غیرمالی	۰/۰۶۷	۴/۲۱	۰/۰۴۶	۰/۵۳۳	۰/۲۹۵	۲/۰۵	۰/۰۴۶
صنعتی کل	صنعتی کل	۰/۰۷۸	۴/۷۹	۰/۰۳۴	۰/۰۳۶	۰/۳۱۳	۲/۱۸۹	۰/۰۳۴
مالی	مالی	۰/۰۳۵	۵/۳۲	۰/۰۲۳	۰/۰۵۴	۰/۲۰۸	۳/۳۱	۰/۰۲۳
عملکرد کل غیرمالی	عملکرد کل غیرمالی	۰/۱۲۳	۱۷/۶۲	۰/۰۰۰	۰/۶۹۱	۰/۳۶۰	۴/۲۰	۰/۰۰۰
کل	کل	۰/۱۲۸	۱۸/۴۶	۰/۰۰۰	۰/۰۴۴	۰/۳۶۸	۴/۲۹۷	۰/۰۰۰

رفتار و رویه فرهنگی

مأخذ: یافته‌های تحقیق

با توجه به مقدار $F(۰/۰۱۳)$ و سطح معنی‌داری ($Sig= ۰/۹۱۱$)، بین مصرف کالاهای فرهنگی اعضای ارکان تعاونی و عملکرد شرکت‌های تعاونی در سطوح مالی، غیرمالی و کل رابطه خطی وجود ندارد. بنابراین، می‌توان گفت نوع مصرف کالاهای اعضای ارکان تعاونی بر عملکرد تعاونی‌های کشاورزی و صنعتی تأثیری نداشته است.

جدول ۶. نتایج تحلیل رگرسیونی مصرف کالاهای فرهنگی اعضای ارکان تعاونی‌ها بر عملکرد

شرکت‌های تعاونی										
متغیرها	وابسته	نتایج برازش مدل			نتایج تحلیل واریانس		نتایج مربوط به ضرایب تأثیر رگرسیونی متغیر			مستقل
		R^2 .adj	F	Sig	B	Beta	T	Sig		
عملکرد مالی	مالی	۰/۰۲۷	۳/۰۶	۰/۰۸۴	-۰/۰۴۹	-۰/۲۰۲	۱/۷۵	۰/۰۸۴	مصرف کالاهای فرهنگی بر عملکرد	
تعاونی‌های غیرمالی	غیرمالی	۰/۰۰۰	۰/۹۹۲	۰/۳۲۳	۰/۲۲۴	۰/۱۱۷	۰/۹۹۶	۰/۳۲۳		
کشاورزی کل	کل	-۰/۰۱۳	۰/۰۶۴	۰/۸۰۱	۰/۰۰۴	۰/۳۰	۰/۲۵۳	۰/۸۰۱		
عملکرد مالی	مالی	۰/۰۰۲	۱/۱۰	۰/۲۹۹	۰/۰۷۴	۰/۱۵۶	۱/۰۵	۰/۲۹۹	مصرف کالاهای فرهنگی و	
تعاونی‌های غیرمالی	غیرمالی	۰/۰۳۳	۲/۵۵	۰/۱۱۷	۰/۷۰۶	۰/۲۳۴	۱/۶۰	۰/۱۱۷		
صنعتی کل	کل	-۰/۰۱۲	۰/۴۵۲	۰/۵۰۵	۰/۰۱۹	۰/۱۰۱	۰/۶۷۳	۰/۵۰۵		
مالی	مالی	۰/۰۰۴	۱/۴۲	۰/۲۳۶	-۰/۰۳۱	-۰/۱۰۹	۱/۱۹	۰/۲۳۶		
عملکردکل غیرمالی	غیرمالی	۰/۰۰۳	۱/۳۳	۰/۲۵۱	۰/۲۲۳	۰/۱۰۶	۱/۱۵	۰/۲۵۱		
کل	کل	-۰/۰۰۸	۰/۰۱۳	۰/۹۱۱	۰/۰۰۱	۰/۰۱۰	۰/۱۱۲	۰/۹۱۱		

مأخذ: یافته‌های تحقیق

تبیین عملکرد شرکت‌های تعاونی بر حسب مجموعه متغیرهای مستقل

برای مطالعه تأثیرات مجموعه متغیرهای مستقل رفتار و رویه‌های فرهنگی و مصرف کالاهای فرهنگی اعضای ارکان تعاونی‌ها بر متغیر وابسته عملکرد شرکت‌های تعاونی و همچنین تبیین واریانس عملکرد شرکت‌های تعاونی توسط متغیرهای مستقل از تحلیل رگرسیون چندمتغیره به روش گام به گام استفاده شده است که نتایج آن در جدول ۷ آورده شده است. با توجه به مقدار ضریب تعیین تعدیل شده (R^2 .adj=۰/۳۱۲)، قوی‌ترین متغیر پیش‌بینی‌کننده در عملکرد شرکت‌های تعاونی، متغیر رفتار و رویه‌های فرهنگی اعضای ارکان شرکت‌های تعاونی است که به تنهایی ۳۱/۲ درصد از واریانس عملکرد شرکت‌های تعاونی را تبیین نموده است. در مجموع دو متغیر رفتار و

رویه‌های فرهنگی و مصرف کالاهای فرهنگی اعضای ارکان تعاونی‌ها توانسته‌اند ۳۳/۶ درصد از عوامل تأثیرگذار بر عملکرد شرکت‌های تعاونی را تبیین نمایند و ۶۶/۴ درصد باقیمانده به عوامل دیگری بستگی دارد که خارج از این متغیرهاست. مقدار آزمون $F(29/41)$ ، که در سطح خطای کمتر از ۰/۰۱ و سطح اطمینان ۹۹٪ معنی‌دار می‌باشد، نشان می‌دهد که مدل رگرسیونی تحقیق، مرکب از دو متغیر مستقل رفتار و رویه‌های فرهنگی و مصرف کالاهای فرهنگی و یک متغیر وابسته عملکرد شرکت‌های تعاونی، مدل خوبی بوده و مجموعه متغیرهای مستقل قادرند ۳۳/۶ درصد از تغییرات عملکرد شرکت‌های تعاونی را تبیین نمایند.

جدول ۷. نتایج آزمون تحلیل رگرسیون چند متغیره درباره عوامل مؤثر بر عملکرد شرکت‌های تعاونی

مرحله	متغیرهای پیش‌بینی‌کننده	Beta	t	Sig	R	R ²	R ² .adj	F	Sig
۱	رفتار و رویه‌های فرهنگی	۰/۵۷۸	۶/۳۷	۰/۰۰۰	۰/۵۷۸	۰/۳۲۰	۰/۳۱۲	۳۲/۵۲	۰/۰۰۰
۲	رفتار و رویه‌های فرهنگی	۰/۶۰۱	۶/۰۹	۰/۰۰۰					
	مصرف کالای‌های فرهنگی	۰/۲۴۸	۳/۶۷	۰/۰۰۲	۰/۶۰۹	۰/۳۴۴	۰/۳۳۶	۲۹/۴۱	۰/۰۰۰

مأخذ: یافته‌های تحقیق

بررسی تأثیر متغیرهای جمعیتی بر عملکرد شرکت‌های تعاونی

در پژوهش حاضر متغیرهای جمعیتی (جنس، وضعیت تأهل، سطح تحصیلات، سابقه عضویت و سابقه فعالیت اعضای ارکان شرکت‌های تعاونی) به عنوان متغیرهای کنترل در پژوهش وارد و تأثیر در عملکرد شرکت‌های تعاونی جهت وضوح بیشتر تأثیر متغیرهای اصلی پژوهش بررسی شده که نتایج در جداول ۸ تا ۱۰ منعکس گردیده است. بر اساس جدول ۸، تفاوت معناداری بین میانگین نمره عملکرد مردان با زنان و افراد مجرد با متأهل وجود نداشته است. بر اساس جدول ۹، افراد با سطوح مختلف تحصیلی به لحاظ میانگین نمره عملکرد تفاوت معناداری با یکدیگر نداشته‌اند. بر اساس جدول ۱۰، سابقه فعالیت و سابقه عضویت اعضای ارکان در شرکت‌های تعاونی تأثیری بر عملکرد شرکت‌ها نداشته‌اند.

جدول ۸. مقایسه میانگین میزان عملکرد بر حسب جنسیت و وضعیت تأهل

Sig	Df	t	انحراف معیار	میانگین عملکرد	فراوانی	متغیرها	
						مستقل	وابسته
			۰/۹۸	۴/۱۴	۸۶	مرد	عملکرد کل
۰/۷۳۳	۱۱۸	۰/۳۴۳	۰/۸۸	۴/۲۱	۳۴	زن	
			۰/۶۳	۴/۴۴	۱۶	مجرد	وضعیت تأهل
۰/۲۰۹	۱۱۸	۱/۲۶	۰/۹۹	۴/۱۲	۱۰۴	متاهل	

مأخذ: یافته‌های تحقیق

جدول ۹. مقایسه میانگین میزان عملکرد بر حسب میزان تحصیلات

Sig	Df	F	میانگین عملکرد	فراوانی	تحصیلات	مستقل	
						وابسته	مستقل
			۴/۱۴	۷	ابتدایی	عملکرد کل شرکت‌های تعاونی	
			۴	۱۱	راهنمایی		
			۳/۶۲	۱۳	متوسطه		
۰/۲۱۰	۱۱۹	۱/۴۲۸	۴/۲۹	۳۸	دیپلم		
			۴/۰۶	۱۷	فوق دیپلم		
			۴/۴۳	۲۸	لیسانس		
			۳/۸۳	۶	فوق لیسانس و بالاتر		

مأخذ: یافته‌های تحقیق

جدول ۱۰. نتایج تحلیل رگرسیونی سابقه فعالیت و سابقه عضویت اعضای ارکان تعاونی‌ها در

عملکرد شرکت‌های تعاونی

Sig	t	Beta	B	Sig	F	R ² .adj	متغیرها	
							وابسته	مستقل
۰/۰۶۶	۱/۸۵	۰/۱۶۸	۰/۰۳۳	۰/۰۶۶	۳/۴۴	۰/۰۲۰	۰/۰۲۸	سابقه فعالیت عملکرد کل
۰/۱۴۵	۱/۴۷	۰/۱۳۴	۰/۰۲۸	۰/۱۴۵	۲/۱۴۹	۰/۰۱۰	۰/۰۱۸	سابقه عضویت عملکرد کل

مأخذ: یافته‌های تحقیق

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

هدف این پژوهش بررسی تأثیر مؤلفه‌های مؤثر (سرمایه فرهنگی و متغیرهای جمعیتی) بر عملکرد شرکت‌های تعاونی کشاورزی و صنعتی شهرستان بویراحمد بود. بر این اساس، نظریه سرمایه فرهنگی بوردیو و نظریه کارت امتیاز متوازن کاپلان و نورتن برای تحلیل و توجیه نظری مسئله مورد نظر انتخاب و با الهام از آن‌ها فرضیاتی تدوین و آزمون شد. تحلیل یافته‌های مرتبط با ویژگی‌های جمعیتی اعضای ارکان تعاونی‌ها نشان داد که بین عملکرد شرکت‌های تعاونی با توجه به عدم تأثیر متغیرهای جنس، وضعیت تأهل، سطح تحصیلات، سابقه فعالیت و سابقه عضویت اعضای ارکان تعاونی‌ها تفاوت معناداری وجود ندارد. این یافته‌ها در این پژوهش مطابق با نتایج تحقیق جهانگیری و شکری‌زاده (۱۳۸۹) است و با یافته‌های تحقیقات بار (Bar, 2000)، اسکریمزور و همکاران (Scrimgeour et al., 2006) هم‌خوانی ندارد. به نظر می‌رسد به دلیل بافت سنتی جامعه مورد مطالعه، تشابهات اجتماعی و فرهنگی زیادی بین اعضای ارکان شرکت‌های تعاونی وجود دارد و این تشابهات مانع از تأثیر متفاوت ویژگی‌های فردی همچون سن، جنس، وضعیت تأهل، قومیت، سطح تحصیلات، سوابق عضویتی و سوابق فعالیتی اعضای ارکان تعاونی‌ها در عملکرد آن‌ها شده است.

به طور کلی، تحلیل یافته‌های مرتبط با مؤلفه‌های سرمایه فرهنگی نشان می‌دهد که رفتار و رویه‌های فرهنگی اعضای ارکان تعاونی‌ها و همچنین مجموع مؤلفه‌های سرمایه فرهنگی به لحاظ آماری تأثیر معناداری بر عملکرد شرکت‌های تعاونی کشاورزی و صنعتی داشته‌اند. نوع مصرف کالاهای فرهنگی اعضای ارکان تعاونی‌ها تأثیری بر عملکرد شرکت‌های تعاونی نداشته است. اما نتایج تحلیل رگرسیون چندمتغیره نشان داد که دو متغیر رفتار و رویه‌های فرهنگی اعضای ارکان تعاونی‌ها و مصرف کالاهای فرهنگی متغیرهای اثرگذار بر عملکرد مالی شرکت‌های تعاونی بوده‌اند و توانسته‌اند ۳۳/۶ درصد واریانس عملکرد این شرکت‌ها را تبیین نمایند. این یافته با رویکرد تراسبی (۱۳۸۲) به سرمایه فرهنگی هم‌خوانی دارد. بنابراین، عملکرد تعاونی‌ها، که نوعی از تعامل و مشارکت اجتماعی و اقتصادی است، از ویژگی‌های فرهنگی تأثیر قابل ملاحظه‌ای می‌پذیرد. این

نوع از فعالیت نیازمند نگاهی جامعه‌محور است که در پرتو رفتارها و مصارف فرهنگی خاصی تقویت می‌شود. در واقع نتایج این پژوهش به خوبی اهمیت و جایگاه ویژگی‌های فرهنگی را در عملکرد تعاونی‌های صنعتی و کشاورزی نشان داد.

با توجه به نتایج پژوهش پیشنهاد می‌شود در شرکت‌های تعاونی راهکارهای گسترش سرمایه فرهنگی در میان اعضای شرکت‌های تعاونی مورد توجه قرار گیرد. همچنین برای ترویج روحیه و فعالیت تعاونی در استان و کشور و برای تقویت تعاونی‌های موجود، نسبت به گسترش کالاهای فرهنگی در جامعه اقدام و از کالاهای فرهنگی به عنوان ابزاری کارآمد در ترویج فرهنگ تعاونی در جامعه استفاده گردد.

منابع

۱. ترابی، پ. (۱۳۸۹). بررسی میزان تأثیر مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی در عملکرد شرکت‌های تعاونی، مطالعه‌ی موردی: تعاونی‌های دام و طیور شهرستان مشهد. پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته ترویج و آموزش کشاورزی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد بیرجند.
۲. تراسبی، د. (۱۳۸۲). اقتصاد و فرهنگ. ترجمه کاظم فرهادی. تهران: نشر نی.
۳. جهانگیری، ج. و شکری‌زاده، ط. (۱۳۸۹). بررسی تأثیر سرمایه اجتماعی بر عملکرد سازمان‌های غیر دولتی زنان از دید اعضای در شهر شیراز. فصلنامه زن و جامعه، ۳(۳)، ۱۰۵-۱۲۰.
۴. حبیب‌پور گتایی، ک. (۱۳۸۱). تعیین و تحلیل عملکرد شرکت‌های تعاونی روستایی در شهرستان بابل. پایان‌نامه کارشناسی ارشد توسعه روستایی. دانشکده کشاورزی دانشگاه تهران.
۵. حسن‌زاده، ر. (۱۳۸۶). روش‌های تحقیق در علوم رفتاری. تهران: نشر ساوالان.
۶. شارع‌پور، م. و خوش‌فر، غ. (۱۳۸۱). رابطه سرمایه فرهنگی با هویت اجتماعی جوانان: مطالعه‌ی موردی شهر تهران. نامه علوم اجتماعی، شماره ۲۰، ۱۳۳-۱۴۷.

۷. فرجی، ل. و فعلی، ج. (۱۳۸۹). بررسی تأثیر سرمایه‌های اجتماعی و فرهنگی بر میزان مشارکت زنان در سازمان‌های غیر دولتی (NGOs). فصلنامه برنامه‌ریزی رفاه و توسعه اجتماعی، شماره ۴، صفحه ۱۶۸-۱۹۸.

۸. فکوهی، ن. (۱۳۸۱). تاریخ اندیشه و نظریه‌های انسان‌شناسی. تهران: نشر نی.

9. Barr, A. (2000). Social capital and technical information flows in The Ghanaian manufacturing sector. *Oxford Economic Paper*, 52: 539-559.

10. Kaplan, Robert. S., & Norton, David. P. (1996). Translating strategy into action the balanced scorecard. Massachusetts: Harvard Business School Press Boston,

11. Kaur. I. (2006). Performance management: An Evaluation of cooperative performance in Malaysian. *Malaysian Journal of Cooperative Management*, 2, 1-17.

12. Scrimgeour, F., Mcdermott, A., Saunders, C., Shadbolt, N., & Sheath, G. (2006). *New Zealand Agribusiness Success: An Approach to Exploring the Role of Strategy, Structure and Conduct on Firm Performance*. Paper Presented at to New Zealand Agricultural and Resource Economics Society. August 2006, Conference 25-27.

The Role of Cultural Capital on the Performance of Agricultural and Industrial Cooperatives of Boyerahmad Township

A. Mirfardi^{1*}, S. Ahmadi², A. Sadeqnia³, M. J. Rostami⁴

Received: 30/12/2014 Accepted: 29/05/2015

Abstract

The main purpose this study was to investigate the cultural capital and demographic characteristics on the Performance of Agricultural and Industrial Cooperatives of Boyerahmad Township. Using survey and documentary methods, statistical population included 210 members of Agricultural and Industrial Cooperatives of Boyerahmad Township, from which 136 members were selected as sample size based on Morgan sampling Table and selected via appropriate multistage random sampling. Findings showed that "cultural behaviors and procedures" and cultural capital had linear relationship with the dependent variable, but there was no relationship between the kind of cultural goods consumption and the dependent variable. "Cultural behaviors and procedures" and cultural capital, totally, had explained 33.6 percentages of the dependent variable variance. There was no significant difference between the dependent variable according to the demographic variables (such as gender, marital situation, and education, membership and activity history of members).

Keywords:

Cultural Capital, Performance, Agricultural Cooperatives, Industrial Cooperatives, BoyrAhmad

-
1. Associate Professor, Department of Social Sciences, Yasouj University, Yasouj, Iran
* Corresponding Author E-mail: a.mirfadi@yahoo.com
  2. Associate Professor, Department of Social Sciences, Yasouj University, Yasouj, Iran
  3. PhD. Student, Department of Sociology, Yasouj University, Yasouj, Iran
  4. Former Master Student, Department of Sociology, Yasouj University, Yasouj, Iran